

4.5.2026

ORIMATTILA

Uusikartano

rakennetun kulttuuriperinnön inventointi

Tilaaaja:
Nosto Consulting Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

ORIMATTILA Uusikartano, rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2026

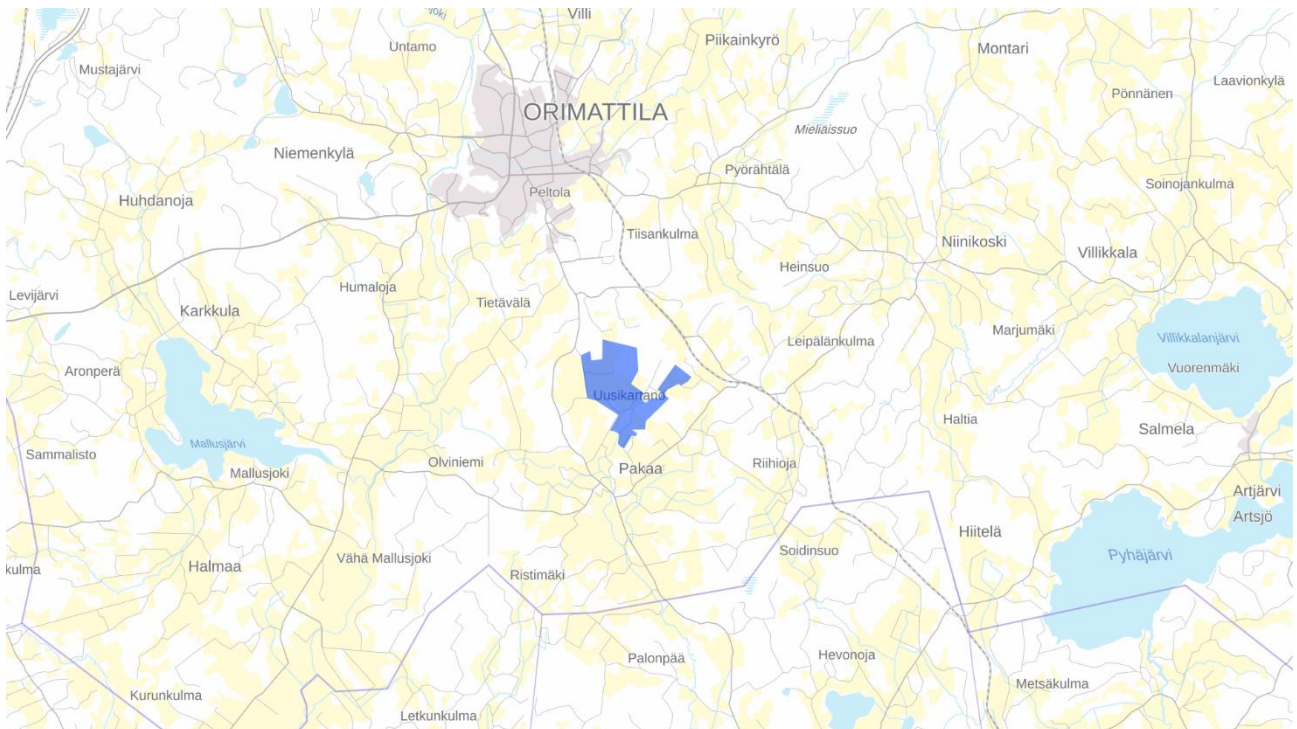
Tiivistelmä

Orimattilan Uudenkartanon alueelle suunnitellaan aurinkoenergian tuotantoa. Alueella on vireillä tätä varten uusi osayleiskaava, Uudenkartanon osayleiskaava. Alueella inventointiin 10 erilaista rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuutta ja 37 rakennusta ja useita pihapiireihin liittyviä rakennelmia. Maastotyöt toteutettiin huhtikuussa 2026.

Alueen rakennuskanta on tyypillistä 1930–1950-lukujen maaseuturakentamista. Rakennuskannassa korostuvat jälleenrakennuskauden pienviljelytilat. Alueen rakennuskulttuuriset arvot liittyvät historiallisiin kehityskulkuihin ja hyvään säilyneisyysasteeseen.

Tutkimuksen perustiedot

Tutkimustyyppi:	Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, raportti
Tutkimuksen tekijä:	FM Juho Haavisto
Kenttätyöaika:	20.4.2026
Sijainti:	Orimattilan Uudenkartanon alue
Käytetty koordinaatisto:	ETRS-TM35FIN
Taustakartat/ortokuvat:	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelu
Maantaso ja ilmakuvat:	Juho Haavisto

Kartta 1. Lähestymiskartta. Inventointialue sijaitsee sinisellä rajatulla alueella.

Sisällysluettelo

1. Johdanto ja tutkimusmenetelmät	4
2. Alueen yleiskuvaus ja historiaa	4
3. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi	9
3.1. Uusikartano / Lehtola	9
3.1.1 Uusikartano - Päärakennus	13
3.1.2 Uusikartano - Navetta	14
3.1.3 Uusikartano – Kuivuri	15
3.1.4 Uusikartano - Talli	16
3.2. Pajamäki ja Kuusiahon	17
3.2.1 Pajamäki - päärakennus	21
3.2.2 Pajamäki (Kuusiahon) - asuinrakennus	22
3.2.3 Pajamäki - navetta	23
3.2.3 Pajamäki - Sauna I	24
3.2.4 Pajamäki - Sauna II	25
3.2.5 Pajamäki - Konesuoja	26
3.2.5 Pajamäki - Kuivuri	27
3.3. Lähteenmäki	28
3.3.1 Lähteenmäki - Päärakennus	31
3.3.2 Lähteenmäki - Asuinrakennus	32
3.3.3 Lähteenmäki - Mökki	33
3.3.4 Lähteenmäki - kuivuri / talli	34
3.3.5 Lähteenmäki - Navetta	35
3.3.5 Konesuoja	36
3.4. Huhtamäki	37
3.4.1 Huhtamäki - Päärakennus	42
3.4.2 Huhtamäki - Sauna / asuinrakennus	43
3.4.3 Huhtamäki - Kuivuri / navetta	44
3.4.4 Huhtamäki – Konesuoja / talli	45
3.4.5 Huhtamäki - Varasto	46
3.5. Lehto	47
3.5.1 Lehto - Päärakennus	50
3.5.2 Lehto - Navetta / autotalli	51

3.6. Ristola	52
3.6.1 Ristola - Päärakennus	54
3.6.2 Sauna	55
3.6.2 Navetta	56
3.7. Koivulehto / Ängelmäki	57
3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Päärakennus	61
3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Vapaa-ajan asunto	62
3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Talli	63
3.8. Perälähde	64
3.8.1 Perälähde - Päärakennus	66
3.8.1 Perälähde - Navetta	67
3.8.1 Perälähde - Konesuoja	68
3.9. Piuru	69
3.9.1 Piuru - Päärakennus	72
3.9.1 Piuru - Sauna	73
3.9.1 Piuru - Navetta	74
3.10. Perälähde II	75
4. Yhteenveto	78
Lähteet	79

1. Johdanto ja tutkimusmenetelmät

Orimattilan Uudenkartanon alueelle on suunnitteilla aurinkovoimala. Tätä varten alueella on käynnistetty osayleiskaavatyö, jota varten aluevastuumuseo (Lahden museot) on edellyttänyt tarkastelualueen kiinteistöjen rakennetun kulttuuriperinnön inventoinnin.

Inventointi on toteutettu noudattaen normaalia historian sekä arkkitehtuuri- ja aluetutkimuksen akateemista metodiikkaa, johon kuuluu tietojen koostamista mm. tutkimuskirjallisuuden ja aiempien selvitysten kautta sekä alkuperäisiin lähteisiin, kuten asiakirjoihin ja kartta-aineistoihin, perehtymistä.

Tärkeimmät aluetta kuvaavat alkuperäislähteet ovat siksi kartat ja arkistoaineistot. Erityisen hyödyllinen on ollut Maanmittauslaitoksen historiallisten ilmakuvien kokoelma. Tutkimuslähteet ovat alueen historiallisia yleisesityksiä.

Tärkeä osa selvitystä on nykytilan tarkastelu, jota tulkitaan suhteessa alkuperäislähteiden luentaan. Nykytilan tarkastelu on vahvasti visuaalinen. Se on toteutettu valokuvaamalla kaikki alueen kiinteistöt, joille sijoittuu rakennuksia, samalla havainnoiden kohteiden oleellisia piirteitä. Maantasokuvien lisäksi nykytilaa on tarkasteltu drone-kuvauksen kautta.

Inventointitietoja tämän selvityksen lisäksi viedään Lahden museoiden Collecte-järjestelmään, jonne on tallennettu kiinteistöstä tarkempia tietoja sekä enemmän dokumentoivaa kuva-aineistoa.

Inventoinnin valokuvat, jos ei toisin mainita: Juho Haavisto. Kenttätyö ja valokuvaus on suoritettu 20.4.2026.

2. Alueen yleiskuvaus ja historiaa

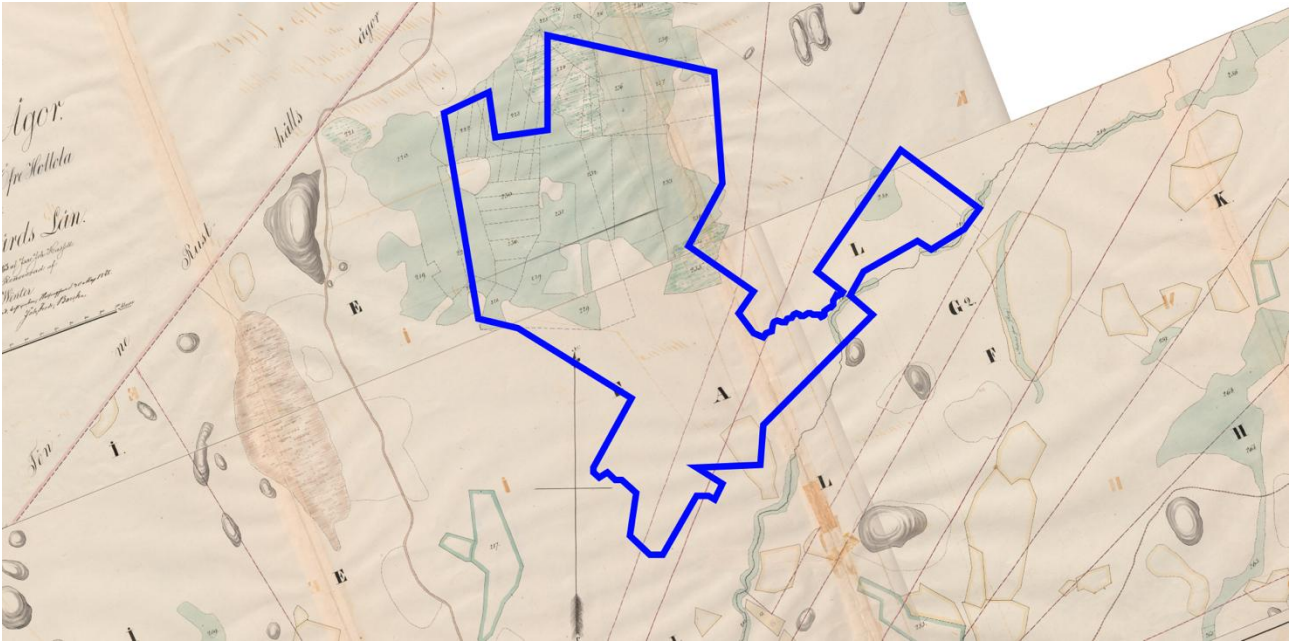
Alue sijoittuu Orimattilan historialliselta kirkonkylältä n. viiden kilometrin päähän ja läheisestä Pakaan kylästä n. 2 kilometrin päähän. Historiallisesti alue on kuulunut Pakaan kylän kokonaisuuteen.

Orimattilan historiaa leimaa vahva maaseutumaisuus. Ensimmäiset asiakirjatiedot alueesta ovat 1500-luvulta. Oma seurakunta alueelle muodostui 1600-luvun alkupuoliskolla, kun se erotettiin Hollolan seurakunnasta. Oletettavasti myös asutus on alueelle levinnyt samasta suunnasta. Orimattila on tunnettu kartanoistaan. 1600-luvulla Orimattilaan näitä muodostukin useita, kuten moniaalle muuallekin Suomessa, kun Ruotsin kruunu palkitsi suurvaltasodissa kunnostautuneita upseereja maaomaisuuksin. Pakaan alue on kuitenkin ollut kyläasutukseen liittyvää maaseutua. 1700-1800-lukujen isojako vaikutti alueen kyliin, levittäen asutusta entistä laajemmalle ja vaikuttaen aiempiin ryhmäkyliin hajottavasti. 1900-luvun alussa Orimattilassa alkoi mm. koskivoiman kautta orasta teollisuus, josta pitkäikäisin ja tunnetuin ilmentymä lienee Orimattilan villatehdas. Modernistuvaan yhteiskuntaan myös Pakaan alueen liitti 1900 valmistunut Lahden – Loviisan rautatie. 1900-luvun alku toi mukanaan torppariuudistuksen ja 1920-1930-luvulla

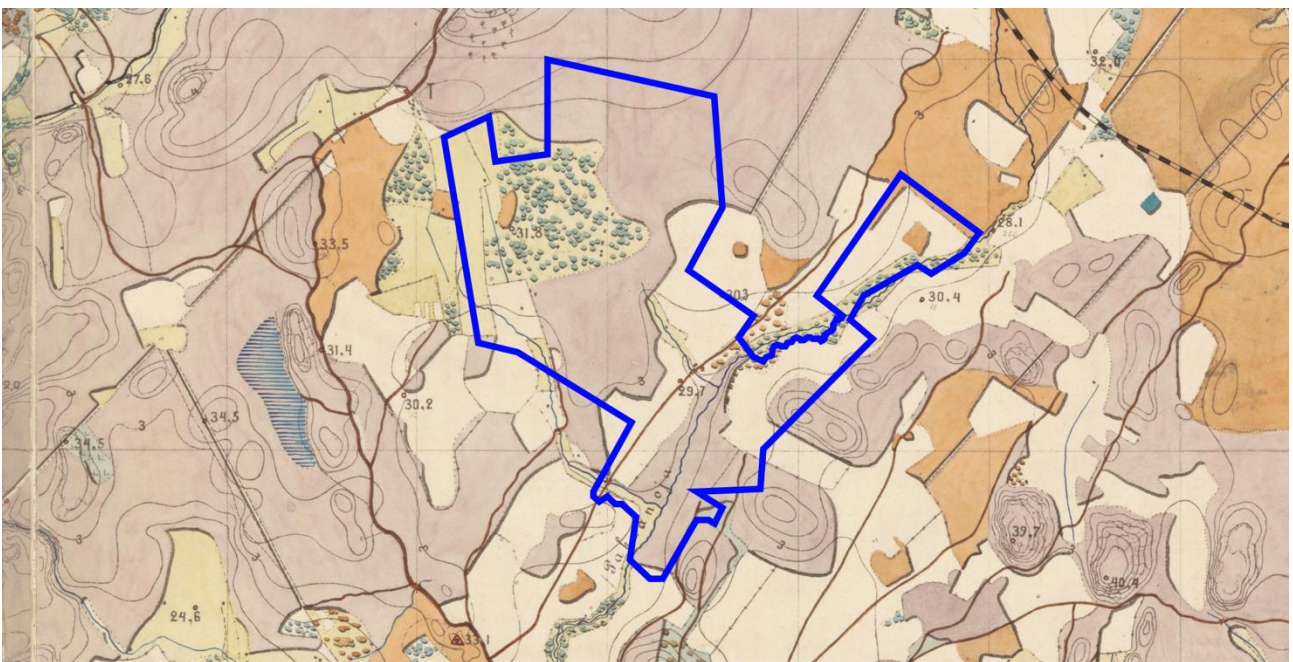
maassamme tehtiin siihen perustuen paljon tilojen lohkomista. Toisen maailmansodan jälkeen Orimattilassakin lohkottiin lisää tiloja karjalaisten asuttamiseksi. Vanhan rajan takaa Karjalasta uusia asukkaita tuli mm. Kirvun alueelta.

Tiivistäen tarkastelualueita voi pitää vanhana maanviljelysalueena, jonka juuret ovat kylissä ja vanhoissa kantatiloissa, mutta sen nykyinen ilmiäisy on seurausta isojaosta ja myöhemmin evakkojen asutuksesta. Tarkastelualueen vanhin lohkotila on 1920-1930-luvulta ja uudemmat tilat 1940-luvulta.

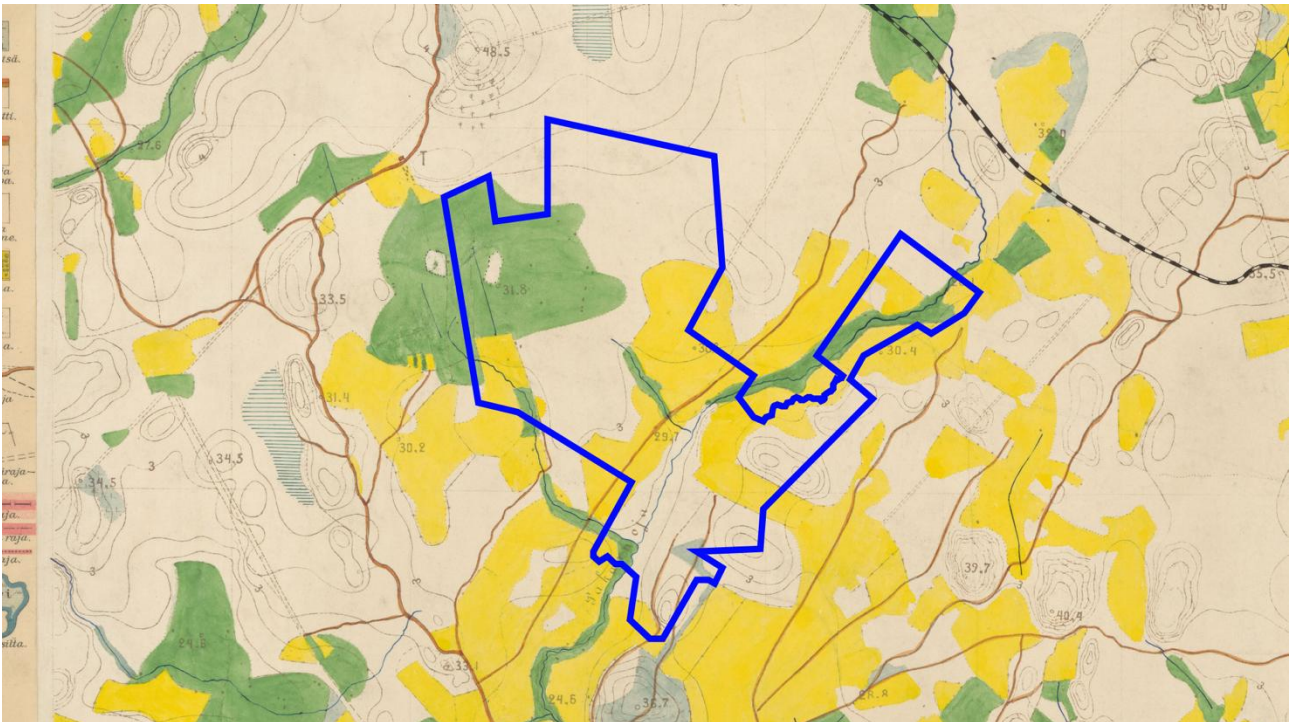
Seuraavassa esitetään alueen kehittyminen käytettävissä olevien kartta-aineistojen valossa.

Kartta 1. Inventointialueen rajaus sinisellä isojakokartalla 1783. Kuva on yhdistelmä kolmesta eri karttalehdestä.

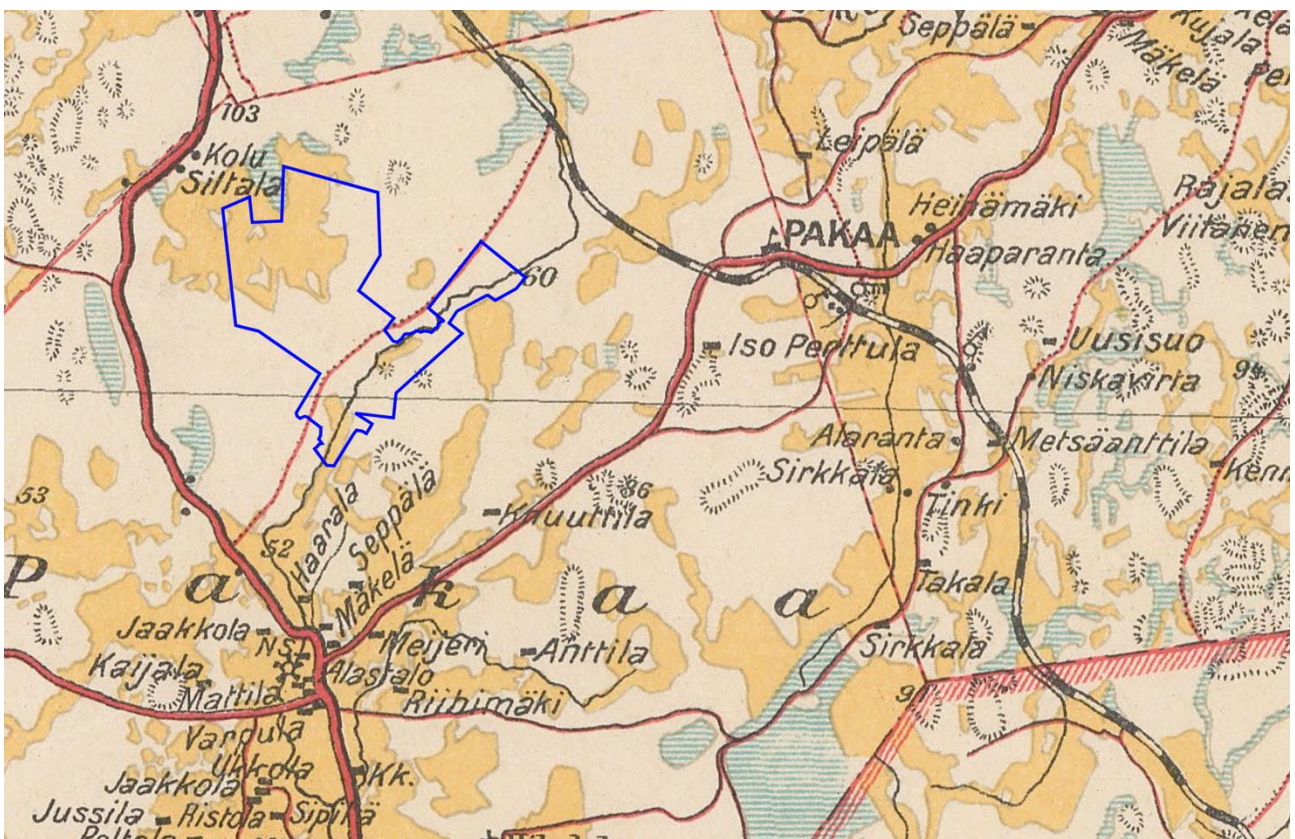

Kartta 2. Inventointialueen rajaus sinisellä vuoden 1874 Senaatinkartalla.

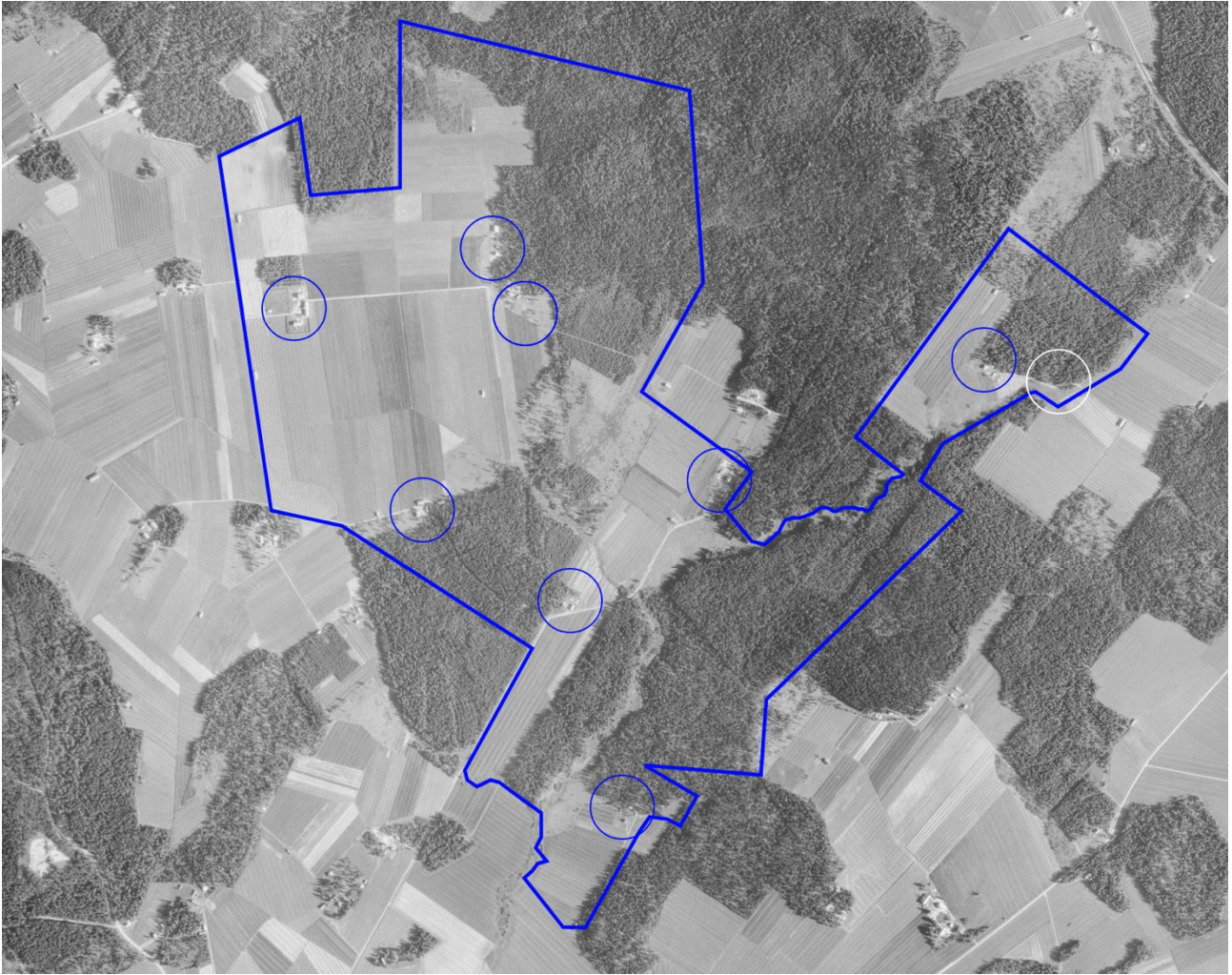
Kartta 3. Inventointialueen rajausta sinisellä Venäläisellä topografikartalla (1873).

Keltaiset alueet merkitsevät peltoa, vihreät niittyä. Rakennuksia ajan oloihin nähden varsin tarkkoihin topografikartoihin ei ole tarkastelualueella merkitty.

Kartta 4. Tarkastelualue vuoden 1921 taloudellisella kartalla

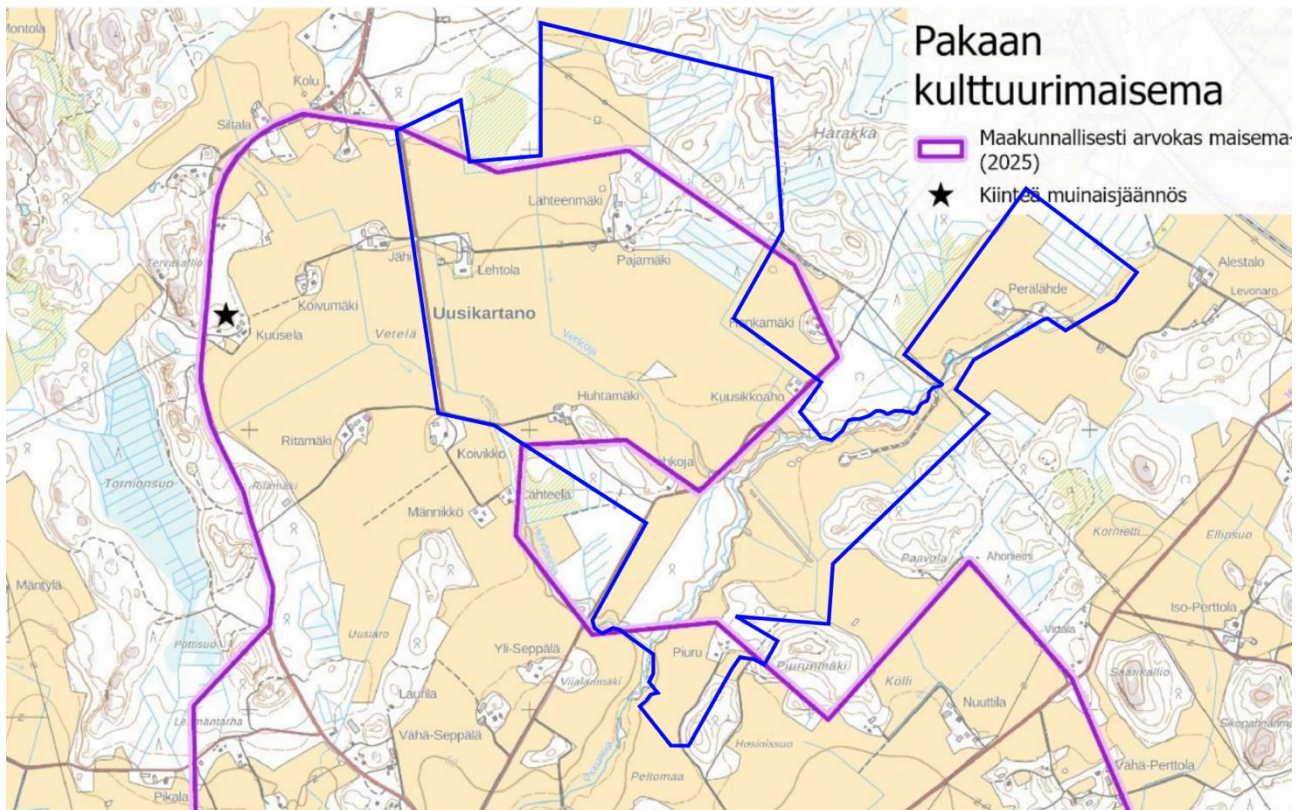
Alueelle ei ole merkitty asumista.

Kartta 2. Inventointialueen rajausta sinisellä ilmakuvaan päällä (1952).

Tilat merkitty sinisellä. Alue on rakentunut jo pitkälle sellaiseksi kuin se tällä hetkellä näyttäytyy. Suurin muutos nykytilaan nähden on vaalean pihapiirin rakentuminen 1990-luvun alussa ja muutamat uudisrakennukset vanhoihin pihapiireihin sekä alueen koillisosan pieni vapaa-ajan rakennus keskellä peltoa.

Pohjakuva: Maanmittauslaitos.

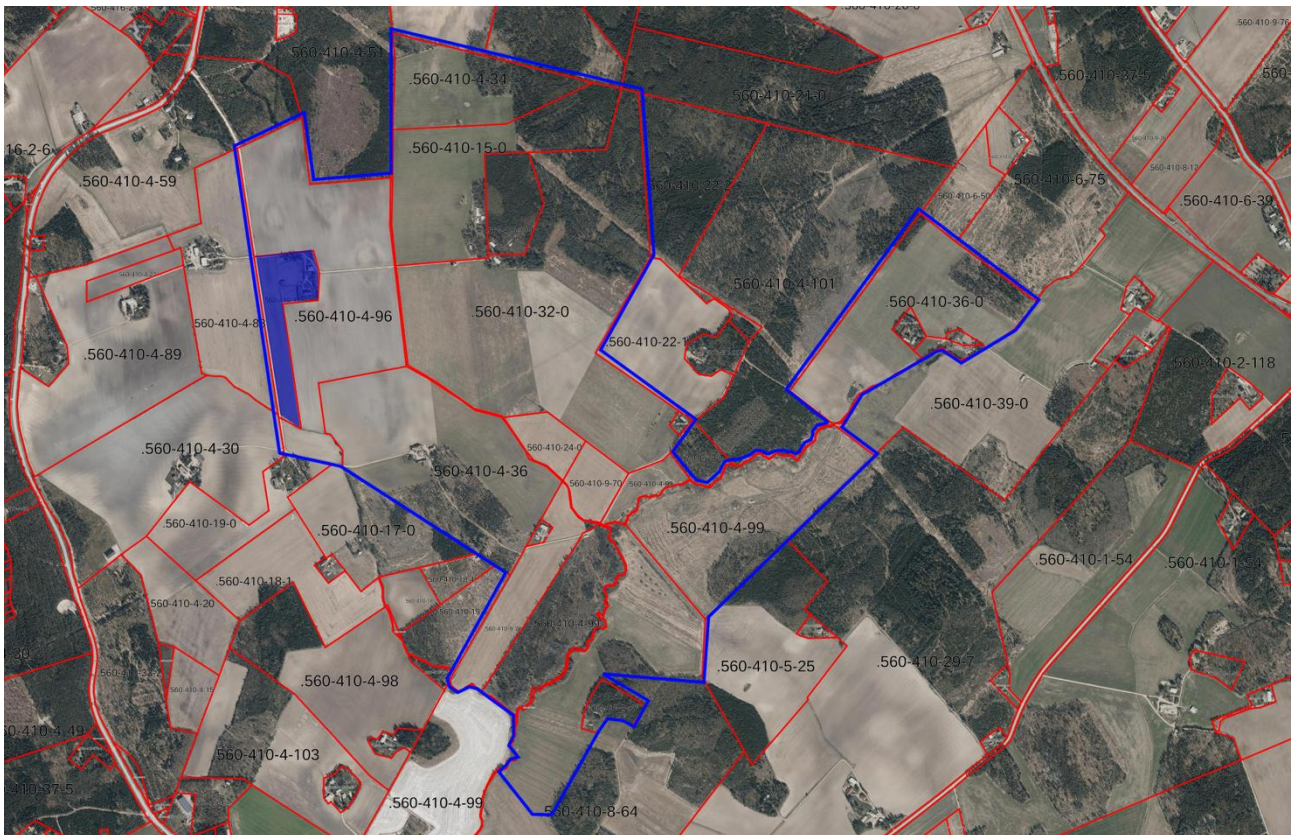

3. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi

3.1. Uusikartano / Lehtola

Nimi	Uusikartano
Kiinteistötunnus	560-410-4-97
Osoite	Uudenkartanonraitti 15,16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1920-1930-luku, lohkottu 1925/1937
Rakennusten määrä	4
Rakennelmien määrä	1

Nykyinen Uusikartanon kiinteistö on alun perin Lehtolan tila. Lehtola on lohkottu Seppälän kantatilasta (1925). Pihapiiri muodostuu kookkaasta asuinrakennuksesta, pitkänomaisesta navetasta ja kuivuri-konesuojasta. Päätalon vieressä on pieni leikkimökki. Hieman pihapiirin sivussa on huonokuntoinen tallirakennus, jonka päädyssä ollut myös asunto. Rakennuksien väriyksessä on noudateltu perinteistä talousrakennus-asuinrakennus-hierarkiaa, jossa asuinrakennus on keltainen ja talousrakennukset punamullalla maalattuja. Tila on tarkastelualueen vanhin.

Kuva 1. Uusikartano Uudenkartanon tien suunnalta kuvattuna. Drone-kuva kaakkoon.

Kuva 2. Uusikartanon pihapiiriä vastapäisestä suunnasta. Kuvakulma pohjoiseen. Drone-kuva lounaaseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 3. Uusikartanon pihapiiriä vastapäisestä suunnasta. Kuvakulma pohjoiseen. Drone-kuva lounaaseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 4. Uudenkartanon tilan pihapiiriä, päärakennuksen pääty, navetta ja kuivuri. Kuvaussuunta koilliseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 5. Uudenkartanon tilan kuivurin ja navetan välistä näkymää pelloille ja edelleen Pajamäkeen. Kuvaussuunta itään.

Kuva 6. Uudenkartanon tilan pihapiiriä ja hieman erillään sijaitseva talli. Kuvaussuunta koilliseen.

3.1.1 Uusikartano - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-4-97
Rakennustunnus	101643528F
Osoite	Uudenkartanonraitti 15,16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1937 (Ryhti-tietokanta)
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Pientalo
Kerrosala	230 (258 brutto)
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, vaakalaudoitus
Väri	Keltainen, vaaleat yksityiskohdat
Lämmitystapa	Vesikeskuslämmitys, maalämpö

Uudenkartanon kaksikerroksinen päärakennus on 1930-luvulta. Pääsisäänkäynti on keskellä rakennuksen runkoa. Sisäänkäynnin yllä on kattolyhty.

Sivuja on jatkettu sokkelin sileästä betonista päätellen ilmeisesti 2000-luvulla omilla erillisillä sisäänkäynneillä. Nämä ovat symmetrisesti suhteessa rakennuksen muuhun massa.

Julkisivun lautaverhous on vaakasuuntainen. Julkisivu on väriykseltään kauttaaltaan keltainen/okran värinen. Puitteet on maalattu valkoiseksi.

Rakennuksessa on hormeista päätellen kaksi tulisijaa.

Vuosien 1948 ja 1952 ilmakuvia vertaillen vaikuttaisi siltä, että pääoven kuisti on rakennettu näiden vuosien välillä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 7. Päärakennus kuvassa oikealla. Kuvaussuunta etelään.

3.1.2 Uusikartano - Navetta

Kiinteistötunnus	560-410-4-97
Rakennustunnus	101643529H
Osoite	Uudenkartanonraitti 15,16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1937 (Ryhti-tietokanta)
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Betoni, puu
Julkisivumateriaali	Puu, vaakalaudoitus
Väri	Punainen, valkoiset yksityiskohdat, siniset ovet

Pihapiiriä jäsentävä navettarakennus on pitkänomainen.

Ajosilta ylisille on rakennuksen massan keskiosassa. Perustus on betonia. Hormeja on neljä.

Julkisivussa on vaakalaudoitus. Seinät on maalattu punamullalla, puitteet ovat valkoiset ja ovet siniset. Sama väritys toistuu viereisessä kuivurirakennuksessa, joka luo pihapiiriin yhdenmukaisuutta.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 8. Uudenkartanon navetan pääjulkisivu. Kuvaussuunta kaakkoon.

3.1.3 Uusikartano – Kuivuri

Kiinteistötunnus	560-410-4-97
Osoite	Uudenkartanonraitti 15,16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-luku (arvio)
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Betoni, puu
Julkisivumateriaali	Puu, vaakalaudoitus
Väri	Punainen, valkoiset yksityiskohdat, siniset ovet

Uudenkartanon pihapiirissä päärakennusta vastapäätä sijaitsee vanha kuivurirakennus. Rakennuksen itäosa lienee toiminut myös konesuojana.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 9. Uudenkartanon kuivurirakennus ja konesuoja. Kuvakulma pihapiiristä pohjoiseen.

3.1.4 Uusikartano - Talli

Kiinteistötunnus	560-410-4-97
Osoite	Uudenkartanonraitti 15,16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-luku (arvio)
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talous- ja asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Betoni, puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrimalaudoitus
Väri	Punainen, valkoiset yksityiskohdat

Oletettavasti tallina käytetty rakennus on pitänyt sisällään pienen yhden huoneen asunnon, joka todennäköisesti ollut työväestön käytössä. Keskimuuri on erottanut asunnon ja tallin / eläinten tilan. Rakennus on hieman etäällä varsinaisesta pihapiiristä ja alkaa olla varsin huonokuntoinen.

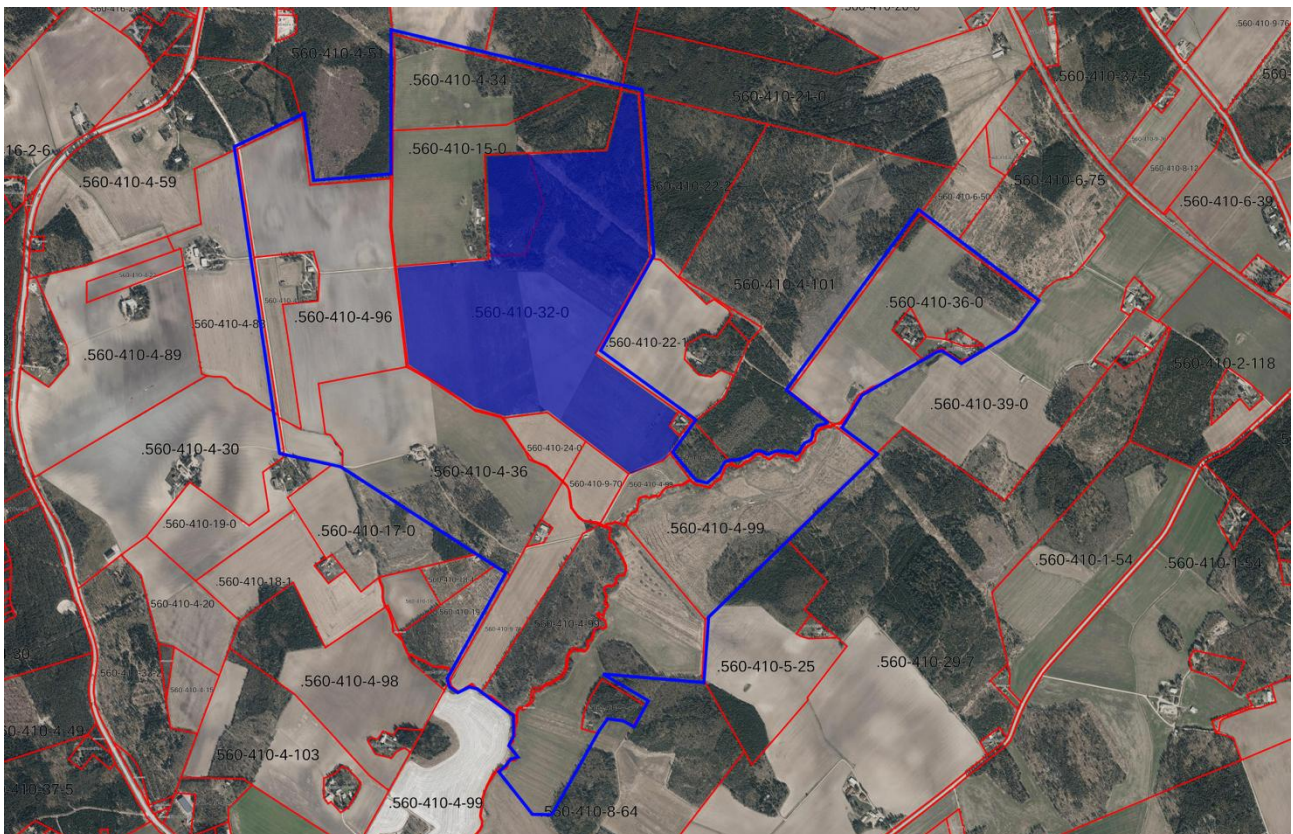
Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 10. Uudenkartanon pihapiiristä hieman sivussa sijaitsevan tallin / asuinrakennuksen pääjulkisivu. Kuvaussuunta pohjoiseen.

3.2. Pajamäki ja Kuusiahon

Kiinteistötunnus	560-410-32-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-1970-luku
Rakennusten määrä	5
Rakennelmien määrä	2

Nykyinen Pajamäen tila on muodostunut 1940-luvun lopulla. Se on lohkottu Mattilan tilasta jo 1920-luvulla. Pihapiiri koostuu päärakennuksesta, navetasta ja saunarakennuksesta (uusittu 2000-luvulla) sekä 1970-luvulla tilasta erotetusta ajalleen tyypillisestä omakotitalosta, joka on nykyisin saman omistajan hallussa. Lisäksi pihasta pohjoiseen, metsikön suuntaan on konesuoja. Hieman pihan sivussa on vanha hirsinen saunarakennus. On mahdollista, että alueella on ollut torppia tai mäkitupia jo 1900-luvun alussa. Hieman etäämmällä pihasta, pihaan johtavan tien varressa pellon keskellä, on 1960-luvulla rakennettu kuivuri. Pihaan saavuttaessa tontin laidalla vastaa tulee pyöröhirsinen autokatos.

Kartta 8. Pajamäen ja Kuusiahon kiinteistöt merkitty kartalla sinisellä. Sininen viiva tarkastelualueen raja. Ilmakuva: Maanmittauslaitos.

Kuva 11. Drone-kuva Pajamäestä, joka kuvan etualalla. Kuvan vasemmalla oleva kuivuri kuuluu tilaan. Kuvaussuunta luoteeseen.

Kuva 12. Drone-kuva Pajamäestä, pihapiirin päältä.

Kuva 13. Kuva pellolta Pajamäkeen. Kuvaussuunta itään.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 14. Saapuminen pihapiiriin. Etualalla pyöröhirsinen autokatos, jonka takana päärakennus. Taustalla navetta. Kuvaussuunta etelään.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 15. Pajamäen pihapiiriä. Kuvaussuunta etelään.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 16. Pajamäen pihapiiriä vastakkaiselta suunnalta, pohjoiseen. Etualalla uudehko saunarakennus.

3.2.1 Pajamäki - päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-32-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1949
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Pientalo, asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Harjakatto, saumapelti
Väri	Punamulta

Pajamäen tilan päärakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden asuinrakennus. Kuistia lienee hieman laajennettu jälkikäteen, mahdollisesti kylpyhuoneella. Rakennusta liene lisäeristetty ulkopuolelta päätellen ikkunoiden syvennyksistä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 17. Pajamäen päärakennus. Kuvaussuunta lounaaseen.

3.2.2 Pajamäki (Kuusiahon) - asuinrakennus

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Rakennustunnus	1016630817
Osoite	Uudenkartanonraitti 75, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1979
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Pientalo, asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, tiili
Kate	Harjakatto, saumapelti
Väri	Punaruskea, valkoinen tiili

Nykyään Pajamäen pihapiiriin ja samaan omistukseen kuuluva asuinrakennus on tyylipuhdas 1970-lukulainen omakotitalo. Rakennus on ulkoisesti siistikuntoinen, mutta vaikuttaa asumattomalta.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 18. Kuusiahon kiinteistön omakotitalorakennus. Kuvaussuunta kaakkoon.

3.2.3 Pajamäki - navetta

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Hiekkatiili, pystylauditus
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen, vaalea

Pajamäen navetta on rakennettu rinteeseen. Nykykäyttö lienee konesuojamainen tai varasto. Tiilinen osa rakennusta on heikohkossa kunnossa.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 18. Pajamäen navetta. Kuvaussuunta koilliseen.

3.2.3 Pajamäki - Sauna I

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	2017-2018
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talousrakennus, sauna
Rakennusmateriaali	Puu, kivi, kevytbetoni
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punamulta

Pajamäen sauna on rakennettu uudelleen 2000-luvulla. Kevyesti perustetun saunarakennuksen paikalla on ilmakuvista päätellen aiemmin sijainnut suurehko talousrakennus, mahdollisesti lato.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 19. Pajamäen erillinen saunarakennus on suhteellisen uusi, vaikka se ulkoasultaan seurailee pihapiiriin hyvin istuvaa perinteistä rakennustapaa. Kuvaussuunta itään.

3.2.4 Pajamäki - Sauna II

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-luku (arvio)
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Sauna
Kunto	Huono
Rakennusmateriaali	Hirsi, betoni
Julkisivumateriaali	Hirsi
Väri	Harmaantunut puu

Pajamäen pihapiirin reunassa on vanha hirsirunkoinen saunarakennus, jota on jatkettu puuvajalla. Rakennuksessa on betoninen sokkeli, joten se lienee rakennettu sotien jälkeen. Hirret on mahdollisesti siirretty paikalle jostakin vanhemmasta rakennuksista. Rakennuksessa on uudehko peltikatto, mutta muuten se on heikkokuntoinen. Saunaa ei liene käytetty aikoihin, sillä peltikatossa ei ole sille erillistä läpivientä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 20. Pajamäen sauna. Rakennuksen runko on hirttä ja siihen on liitetty puuvajaosa. Kuvaussuunta itään.

3.2.5 Pajamäki - Konesuoja

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	2022-2025
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Kate	Pulpettikatto, aaltopelti
Julkisivumateriaali	Puu, pystyлаudoitus
Väri	Raakapuu

Rakenteeltaan yksinkertainen ja tehokas konesuoja löytyy Pajamäen tilan itäosasta, mäen päältä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 21. Pihan perillä sijaitseva konesuoja. Kuvaussuunta koilliseen.

3.2.5 Pajamäki - Kuivuri

Kiinteistötunnus	560-410-32-1
Osoite	Uudenkartanonraitti 71, 16300 Orimattila
Ajoitus	1950-1960-luku
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punamulta

Pajamäen tilaan kuuluva kuivuri on rakennettu ilmakuvista päätellen 1950-1960-luvulla. Rakennus on varsin moni-ilmeinen ja keskellä peltoa sillä on maamerkkiluonnetta.

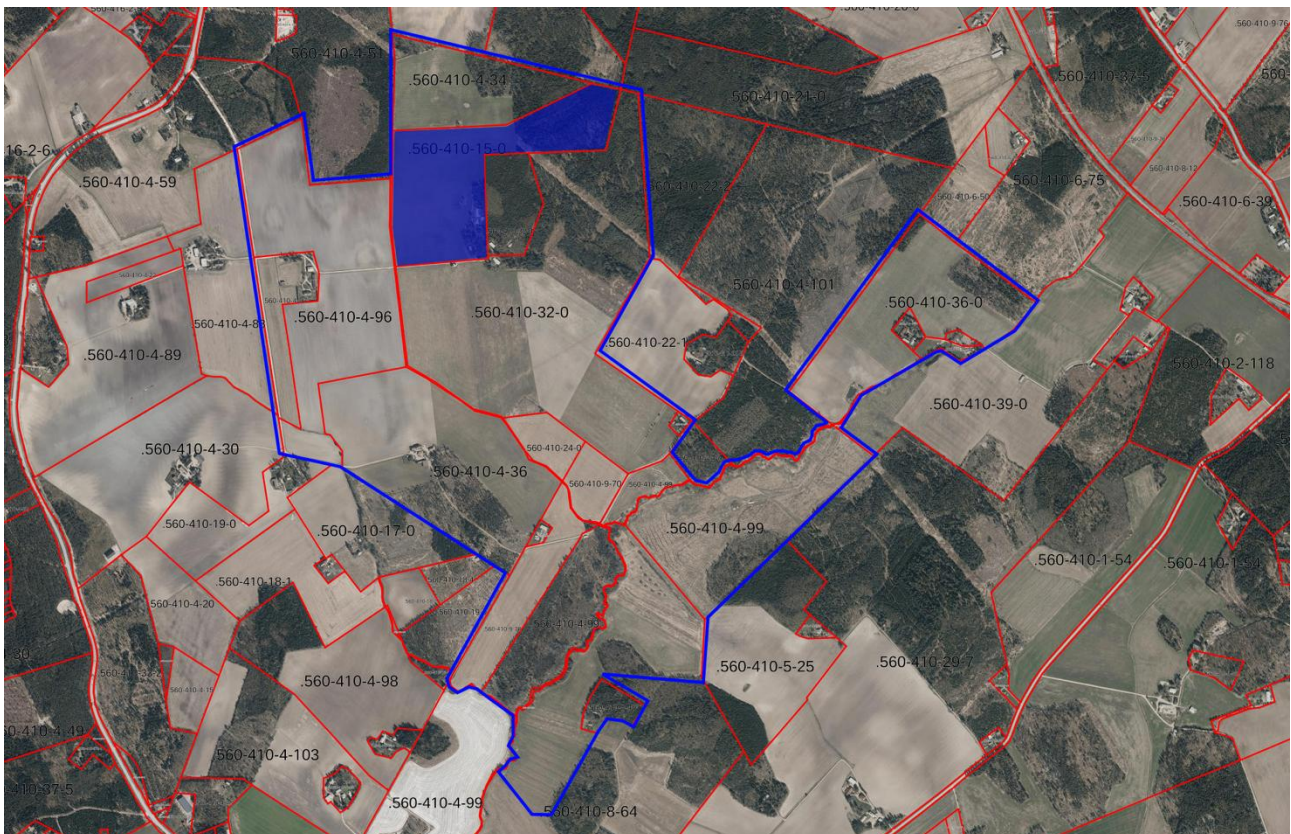

Kuva 22. Pajamäen tilaan kuuluva kuivurirakennus pellon laidassa. Kuvaussuunta luoteeseen.

3.3. Lähteenmäki

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 78 ja 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1900-luvun alku, 1940-luku, 1970-luku
Rakennusten määrä	6

Lähteenmäki on pääosin rakennettu maailmansotien jälkeen, 1940-1950-luvuilla. Kiinteistö on lohkottu Lehtolan (Uusikartano) tilasta. Kiinteistön alueella kuitenkin sijaitsee hirsirunkoinen asuinrakennus, joka saattaa olla 1900-luvun alkupuolelta. Kiinteistöön kuuluu myös matalaprofiilinen 1970-luvun asuinrakennus. Muissa suhteissa tila sisältää jälleenrakennuskauden pientilojen normaaleja rakennustyyppejä: asuinrakennuksen, navetan, kuivurin ja konesuojan.

Kartta 9. Lähteenmäen kiinteistö on merkitty kartalla sinisellä. Sininen viiva on tarkastelualueen raja. Ilmakuva: Maanmittauslaitos.

Kuva 23. Lähteenmäen tila drone-kuvassa. Kuvausuunta kaakkoon.

Kuva 24. Lähteenmäen tila drone-kuvassa suoraa päältä. Kuvan oikeassa yläreunassa oleva rakennus kuuluu Pajamäen pihapiiriin.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 25. Lähteenmäen tila päärakennuksen nurkalta. Kuvaussuunta koilliseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 26. Lähteenmäen tilaa: talli, mökki ja päärakennus lisäsiipineen. Kuvaussuunta kaakkoon.

3.3.1 Lähteenmäki - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1952
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, saumapelti
Väri	Vihreä

Lähteenmäen tilan päärakennus on hieman rinteessä. Rakennus on saanut ns. elintaso-osan ehkä 1960–1970-luvuilla. Taustalla myös pihapiiriin kuuluva leikkimökki.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 27. Lähteenmäen päärakennus. Kuvaussuunta koilliseen.

3.3.2 Lähteenmäki - Asuinrakennus

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 78, 16300 Orimattila
Ajoitus	1977
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, profiilipelti
Väri	Punainen

Lähteenmäen tilaan kuuluva 1970-luvun asuinrakennus on hyvin pienipiirteinen ja profiililtaan matala. Rakennus vaikuttaa asumattomalta.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 28. Lähteenmäen 1970-luvulla rakennettu omakotilo. Kuvaussuunta lounaaseen.

3.3.3 Lähteenmäki - Mökki

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1900-luvun alkuvuosikymmenet
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Kunto	Huono
Rakennusmateriaali	Hirsi, lohkokiviperusta
Julkisivumateriaali	Hirsi
Väri	Punainen

Lähteenmäen tilan hirsirunkoinen mökki vaikuttaa muuta tilaa vanhemmalta. On mahdollista, että se on ollut läheisten maatilojen torppa tai mäkitupa. Rakennuksessa lienee asuttu ennen kuin varsinainen päärakennus on valmistunut sillä talous- ja tuotantorakennukset ovat 4-5 vuotta päärakennusta nuorempia. Nykyisellään mökki on varsin huonokuntoinen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 29. Pihapiirin vanhin rakennus, mökki. Rakennus on varsin huonokuntoinen. Kuvaussuunta koilliseen.

3.3.4 Lähteenmäki - kuivuri / talli

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, betoni
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen

Tilan alkuperäinen talli ja mahdollisesti kuivuri sijaitsee keskellä pihapiiriä. Rakennus toimii nykyisellään varastona ja autotallina.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 30. Lähteenmäen tilan talli/kuivurirakennus.

3.3.5 Lähteenmäki - Navetta

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, hiekkatiili
Julkisivumateriaali	Puu, hiekkatiili
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen, harmaa tiili

Lähteenmäen tilan navetta on suurikokoinen ja lieenee toiminut myös latona tai konesuojana. Rakennuksen takapuolella on suurehko pyöreä rehusäiliö, joka on osin romahtanut.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 31. Lähteenmäen tilan navetta on puu- ja hiekkatiilirunkoinen. Kuvaussuunta koilliseen.

3.3.5 Konesuoja

Kiinteistötunnus	560-410-15-0
Osoite	Uudenkartanonraitti 81, 16300 Orimattila
Ajoitus	1960-1970-luku
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Pulpettikatto, aaltopelti
Väri	Punainen

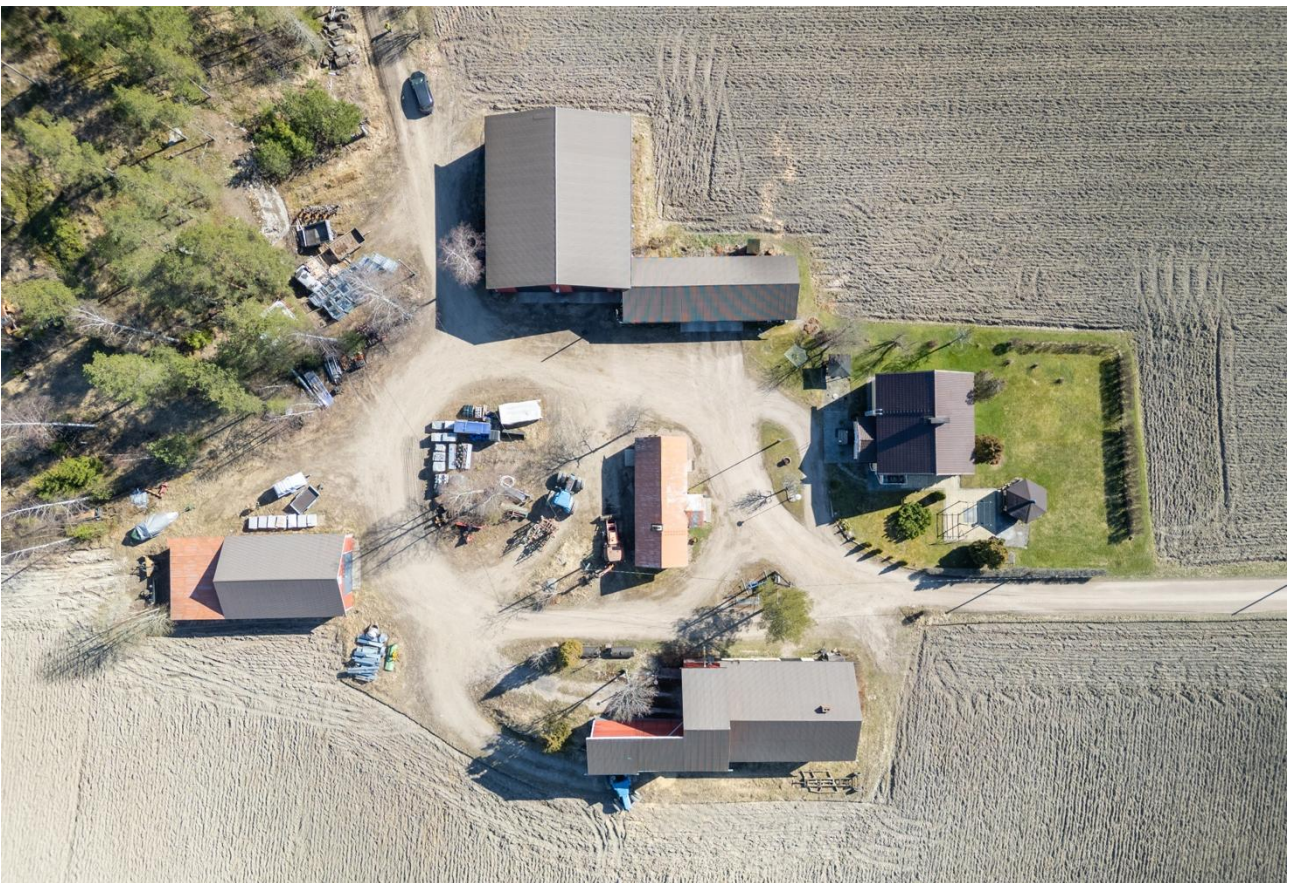
Lähteenmäen tilan konesuojaan mahtuu modernimpaa, korkeampaakin kalustoa. Muotokieli pulpettikattoineen on arviolta 1960-1970-lukua.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 32. Konesuoja. Kuvaussuunta kaakkoon.

Kuva 33. Huhtamäen pihapiiriä dronella kuvattuna. Kuvaussuunta länteen.

Kuva 34. Huhtamäen pihapiiriä suoraa ilmasta. Uudenkartanontie koukkaa pihapiirin läpi.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 35. Huhtamäen pihapiiriä pellon suunnasta. Rakennuksia täydentää huvimaja päärakennuksen puutarhassa. Kuvaussuunta koilliseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 36. Huhtamäen pihapiiriä päärakennuksen ja tallin kulmilta. Kuvaussuunta koilliseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 37. Huhtamäen pihapiiriä Uudenkartanontieltä saavuttaessa. Kuvaussuunta koilliseen / itään.

Kuva 38. Huhtamäen pihapiiriä: navetta/kuivuri ja piharakennus. Kuvaussuunta koilliseen. 2000-luvulla harvinaistunut ilmajohto kulkee pihapiirin läpi.

Kuva 39. Huhtamäkeä pellon suunnalta. Kuvaussuunta etelään.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 40. Huhtamäen pihapiiriä. Kuvaussuunta länteen/lounaaseen.

3.4.1 Huhtamäki - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-4-36
Rakennustunnus	1016435174
Osoite	Uudenkartanontie 130, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1952
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, vaaka ja pystylaudoitus, pontti
Kate	Satulakatto, tiili
Väri	Vaalea keltainen

Huhtamäen päärakennus on piirteiltään tyypillinen jälleenrakennuskauden asuinrakennus. Julkisivun ponttipanelointi ei liene alkuperäinen, mutta sopii hyvin rakennuksen tyyliin.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 41. Huhtamäen päärakennus. Kuvaussuunta länteen.

3.4.2 Huhtamäki - Sauna / asuinrakennus

Kiinteistötunnus	560-410-4-36
Rakennustunnus	1016435207
Osoite	Uudenkartanontie 130, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1945
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satula, aaltopelti
Väri	Punainen

Pihapiirin keskellä sijaitsee asuinrakennus tai mahdollisesti sauna. Pihapiirin läpi kulkeva Uudenkartanontie kiemurtaa sen ja päärakennuksen ja konesuojan välissä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 42. Huhtamäen pihapiiriin kuuluva sauna/asuinrakennus. Kuvaussuunta itään.

3.4.3 Huhtamäki - Kuivuri / navetta

Kiinteistötunnus	560-410-4-36
Rakennustunnus	1016435185
Osoite	Uudenkartanontie 130, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1948-1952 (arvio)
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Kuivuri
Rakennusmateriaali	Puu, betoni, tiili
Julkisivumateriaali	Puu, tiili, rakennuslevy
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen

Huhtamäen tilan yhdistelmärakennus on ilmakuvien pohjalta rakennettu vuosien 1948-1952 välissä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 43. Hiekkatiilistä navettarakennusta lienee myöhemmin täydennetty kuivurilla. Kuvaussuunta luoteeseen.

3.4.4 Huhtamäki – Konesuoja / talli

Kiinteistötunnus	560-410-4-36
Rakennustunnus	1016435196
Osoite	Uudenkartanontie 130, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1950-luku (vanha osa), 1980-1990
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Toimisto-, tuotanto-, yhdyskuntatekniikan tai muut rakennukset
Rakennusmateriaali	Puu, betoni, tiili
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta, pystyrima, tiili
Kate	Satulakatto, aaltopelti

Huhtamäen tilan talleja / konesuojaa on laajennettu modernimmaksi arviolta 1980-1990-luvuilla.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 44. Alkuperäinen tallirakennus on saanut jatkoa kookkaammasta konesuojasta. Kuvaussuunta etelään.

3.4.5 Huhtamäki - Varasto

Kiinteistötunnus	560-410-4-36
Rakennustunnus	1016435207
Osoite	Uudenkartanontie 130, 16300 ORIMATTILA
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Toimisto-, tuotanto-, yhdyskuntatekniikan tai muut rakennukset
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyлаudoitus
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen, valkoiset yksityiskohdat

Huhtamäen tilan varasto / talli on 1940-luvulta ja kevytrakenteiseksi talousrakennukseksi säilynyt hyvin.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 45. Ilmakuvista päätellen pihan takaosassa sijaitseva varastorakennus on 1940-luvulta. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Kuva 46. Lehdon pihapiiriä ja ympäröivää maisemaa. Drone-kuvan suuntaus on itään.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 47. Lehdon pihapiiriä Lempiahontien suunnalta. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 48. Lehdon pihapiiriä pellolta. Kuvaussuunta luoteeseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 49. Lehdon pihapiiriä takapihan puolelta. Kuvaussuunta etelään.

3.5.1 Lehto - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-9-69
Rakennustunnus	1016629843
Osoite	Lempiahontie 154, 16390 PAKAA
Ajoitus	1948
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Valkoinen, tummat yksityiskohdat

Lehdon päärakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden asuinrakennus. Julkisivussa on ikkunoiden aukotuksesta päätellen tehty lisäeristystä. Kattoikkuna on hieman harvinaisempi lisä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 50. Lehdon päärakennus. Kuvakulma luoteeseen.

3.5.2 Lehto - Navetta / autotalli

Kiinteistötunnus	560-410-9-69
Osoite	Lempiahontie 154, 16390 PAKAA
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Toimisto-, tuotanto-, yhdyskuntatekniikan tai muut rakennukset
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima, vaakalaudoitus
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punamulta

Lehdon navetan pitkällä sivulla on suuri liukuovi. Karjanpito on todennäköisesti lopetettu jo 1980-luvulle tultaessa.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 51. Lehdon navetta ja tallirakennus. Kuvakulma pohjoiseen.

Kuva 52. Ristolaa Lempihaon tien mutkasta. Kuvaussuunta koilliseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 53. Ristolan pihapiiriä. Keskellä pihaa puucee. Kuvaussuunta koilliseen.

3.6.1 Ristola - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-23-1
Rakennustunnus	101663058F
Osoite	Lempiahontie 216, 16390 PAKAA
Ajoitus	1952
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Satulakatto, tiili
Väri	Punamulta, vaaleat yksityiskohdat

Ristolan tilan päärakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden tyyppitalo. Sen piirteet ovat hyvin säilyneet.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 54. Ristolan päärakennus. Kuvaussuunta etelään.

3.6.2 Sauna

Kiinteistötunnus	560-410-23-1
Rakennustunnus	101663060J
Osoite	Lempiahontie 216, 16390 PAKAA
Ajoitus	1948
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talousrakennus (03)
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrimoitus
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punamulta, vaaleat yksityiskohdat

Ristolan tilan sauna- ja puuvaja sijaistaa vastapäätä päärakennusta. Rakennuksen kulmassa on sijainnut aikaisemmin myös puucee.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 55. Ristolan pihapiiriin kuuluva sauna. Kuvaussuunta pohjoiseen.

3.6.2 Navetta

Kiinteistötunnus	560-410-23-1
Rakennustunnus	101663059H
Osoite	Lempiahontie 216, 16390 PAKAA
Ajoitus	1948
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, hiekkatiili, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima, hiekkatiili
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Harmaa, punainen

Ristolan tilan navetta sijoittuu loivasti rinteeseen. Punamulta on puuvuorauksessa paikoin ehtinyt haalistua kauniiksi harmaaksi puuksi.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 56. Ristolan, entisen Kuusiahon navetta. Kuvaussuunta itään.

Kuva 57. Drone-kuva Koivulehdosta. Etualalla talli ja vapaa-ajan rakennus, taaempana päärakennus. Pihapiirissä on pidetty hevosia. Kuvaussuunta luoteeseen.

Kuva 58. Drone-kuva Koivulehdosta. Kuvaussuunta lounaaseen.

Kuva 59. Drone-kuva Koivulehdosta. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Kuva 60. Drone-kuva Koivulehdosta suoraa päältä.

Kuva 61. Näkymä Koivulehdosta Perälähteentietä pitkin, tallin vieritse. Tie kulkee kiinteistön läpi. Kuvaussuunta länteen.

Kuva 62. Näkymä Koivulehdosta Perälähteentietä pitkin, päärakennuksen ohi. Kuvaussuunta itään.

3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-6-68
Rakennustunnus	10165164A
Osoite	Perälähteentie 71
Ajoitus	1991
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Tiili, puu
Kate	Tiili
Väri	Vaalea tiili, tummanruskeat puuyksityiskohdat

Koivulehdon päärakennus on tyypillinen 1980-1990-luvun yksikerroksinen kahitiiliomakotitalo. Asuinrakennuksen yhteydessä on kaksi autotallia.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 63. Koivulehdon päärakennus. Kuvaussuunta pohjoiseen.

3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Vapaa-ajan asunto

Kiinteistötunnus	560-410-6-68
Rakennustunnus	101653166C
Osoite	Perälähteentie 71
Ajoitus	1961
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Vapaa-ajan asunto
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Vaalea

Ängelmäne kiinteistöön kuuluva vapaa-ajan asunto on 1960-luvulta ja hyvin pienipiirteinen. Rakennus saattaa olla jotakin valmistalotyyppiä.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 64. Koivulehdon / Ängelmäen vapaa-ajan asunto. Kuvaussuunta etelään.

3.7.1 Koivulehto / Ängelmäki - Talli

Kiinteistötunnus	560-410-6-68
Rakennustunnus	102073510V
Osoite	Perälähteentie 71
Ajoitus	1961
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Vapaa-ajan asunto
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, aaltopelti/profiili
Väri	Punamulta

Ängelmäen / Koivulehdon tallirakennus matala puuverhoiltu satulakattoinen talousrakennus.

Kuva 64. Koivulehdon / Ängelmäen hevostalli. Kuvaussuunta länteen.

Kuva 65. Perälähteen pihapiiriä dronella kuvattuna. Kuvaussuunta koilliseen.

Kuva 66. Perälähteen pihapiiriä dronella kuvattuna. Kuvaussuunta lounaaseen.

3.8.1 Perälähde - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-6-74
Rakennustunnus	101653167D
Osoite	Perälähteentie 89, 16390 PAKAA
Ajoitus	1948
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta, puupaneeli
Kate	Satulakatto, aaltopelti/profiili
Väri	Punainen

Perälähteen tilan päärakennusta on saneerattu paljon. Rakennukseen on lisätty suuri umpiterassi ja sen länsi- ja itäisivuile matalammat lisärakennukset. Alkuperäistä päärakennusta on hankala erottaa lisäosien alta, mutta toisaalta orgaaninen rakentamistapa on oletettavasti palvellut hyvin asukkaiden tarpeita.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 67. Perälähteen tilan päärakennuksen pääjulkisivu. Kuvaussuunta länteen.

3.8.1 Perälähde - Navetta

Kiinteistötunnus	560-410-6-74
Rakennustunnus	101653167D
Osoite	Perälähteentie 89, 16390 PAKAA
Ajoitus	1948
Kerrosten määrä	2
Käyttötarkoitus	Talousrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, hiekkatiili
Julkisivumateriaali	Puu, pystyrima
Kate	Satulakatto, tiili
Väri	Punainen, tiili

Perälähteen navetta on tavanomainen jälleenrakennuskauden navettarakennus. Rakennuksen länsisivulle on lisätty kasvihuone.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 68. Perälähteen tilan navetta. Kuvaussuunta etelään.

3.8.1 Perälähde - Konesuoja

Kiinteistötunnus	560-410-6-74
Rakennustunnus	103409190A
Osoite	Perälähteentie 89, 16390 PAKAA
Ajoitus	2019
Käyttötarkoitus	Toimisto-, tuotanto-, yhdyskuntatekniikan tai muut rakennukset (02)
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Metallipaneeli
Kate	Pulpettikatto, aaltopelti
Väri	Punainen, tiili

Perälähteen avoin varasto / konesuoja on muuta rakennuskantaa nuorempi. Se on kuitenkin maaseutumaisemaan luonteva rakennustyyppi.

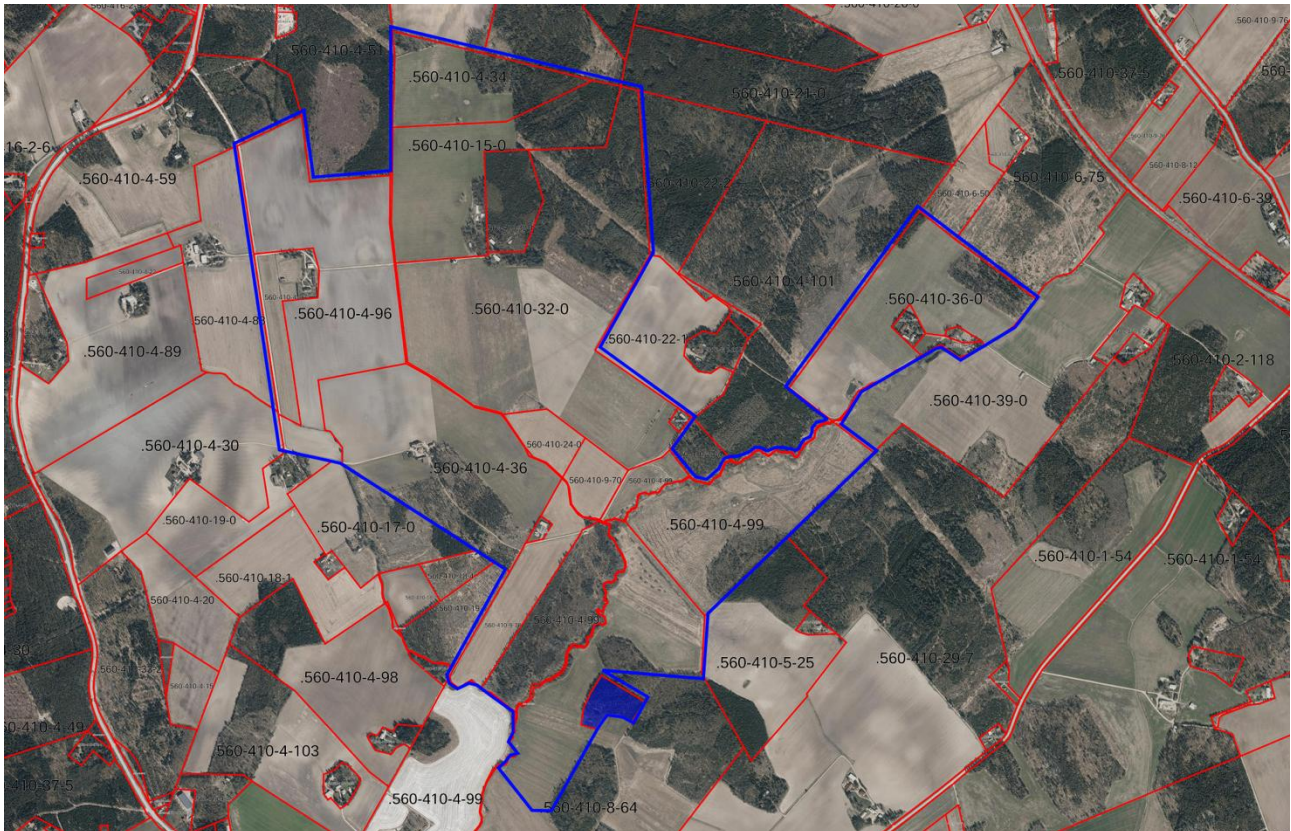
Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 69. Perälähteen tilan konesuojaa. Kuvaussuunta itään.

3.9. Piuru

Kiinteistötunnus	560-410-8-40
Osoite	Peltomaantie 138,16390 PAKAA
Ajoitus	1940-luku
Rakennusten määrä	3
Rakennelmien määrä	4

Piurun tila on karjalainen evakkotila 1940-luvulta. Pihapiiriin kuuluu päärakennus, sauna/kesähuone, navetta, lato ja pyöröhirsinen puucee. Piuru on lohkottu Manssilan tilasta 1947.

Kartta 15. Piurun kiinteistö on merkitty kartalla sinisellä. Kiinteistö sijoittuu tarkastelualueen eteläosaan. Sininen viiva on tarkastelualueen raja.

Kuva 70. Piuru dronella kuvattuna. Etualalla päärakennus. Kuvaussuunta koilliseen.

Kuva 71. Piurua Peltomaantieltä saavuttaessa. Etualalla päärakennus. Kuvaussuunta pohjoiseen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 72. Edelleen Peltomaantietä kulkiessa vastaan tulee pihapiiriin kuuluva sauna. Kuvaussuunta koilliseen.

3.9.1 Piuru - Päärakennus

Kiinteistötunnus	560-410-8-40
Rakennustunnus	101653237N
Osoite	Peltomaantie 138,16390 PAKAA
Ajoitus	1947
Kerrosten määrä	1,5
Käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusmateriaali	Puu, betoni
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, lomalauta
Väri	Vaalea keltainen, maalaus punaiseksi käynnissä

Piuron päärakennus on varsin tyypillinen jälleenrakennuskauden asuinrakennus. Se on tällä hetkellä vapaa-ajan käytössä kesäisin. Rakennuksen julkisivussa on käynnissä maalinpoisto ja uuden punamultapinnan lisääminen.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 73. Piurun päärakennus. Kuvaussuunta lounaaseen.

3.9.1 Piuru - Sauna

Kiinteistötunnus	560-410-8-40
Osoite	Peltomaantie 138,16390 PAKAA
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talousrakennukset
Rakennusmateriaali	Hirsi
Julkisivumateriaali	Hirsi
Kate	Tiili
Väri	Punainen

Piurun pihapiiriin kuuluva pieni hirsirunkoinen sauna ja tupa on nykyisen omistajan mukaan siirretty paikalle 1940-luvulta. Sitä varten on valettu betoninen sokkeli.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 74. Piurun sauna. Kuvaussuunta itään.

3.9.1 Piuru - Navetta

Kiinteistötunnus	560-410-8-40
Osoite	Peltomaantie 138,16390 PAKAA
Ajoitus	1940-luku
Kerrosten määrä	1
Käyttötarkoitus	Talousrakennukset
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, lomalauta
Kate	Satulakatto, aaltopelti
Väri	Punainen

Piurun tilan navetta / tallirakennus on muuhun tarkastelualueen rakennuskantaan nähden kooltaan varsin vaatimaton.

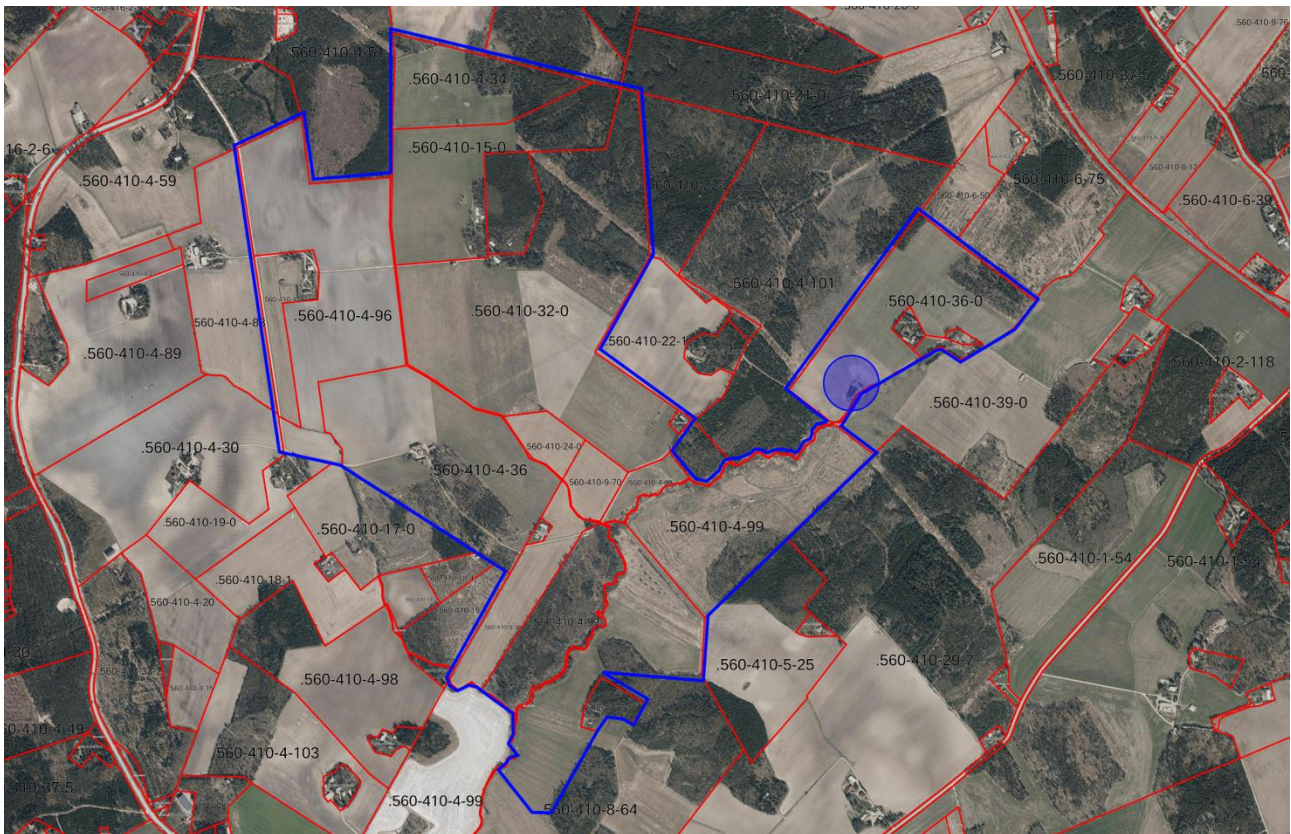
Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 75. Piurun vanha navetta. Kuvaussuunta luoteeseen.

3.10. Perälähde II

Kiinteistötunnus	560-410-36-0
Osoite	Perälähteentie
Ajoitus	1980-1990-luku
Rakennusten määrä	1
Rakennelmien määrä	1
Käyttötarkoitus	Vapaa-ajan rakennukset
Rakennusmateriaali	Puu
Julkisivumateriaali	Puu, vaakapaneeli
Kate	Satulakatto, aaltopelti/profiili
Väri	Vaalea

Perälähde II on pellon laitaan rakennettu kesähuone/mökki, jota on täydennetty maahan kaivetulla uimapaikalla. Kasvustosta päätellen rakennus ei ole aktiivisessa käytössä. Vastaava hieman vanhempi kohde löytyy ränsistyneenä Pakaanojan itäpuolelta heti tarkastelualueen ulkopuolelta. Perälähde II on kuulunut alun perin Alastalon kantatilaan ja se on muodostettu, kun Perälähteen pihapiiri on muodostanut oman kiinteistönsä 1990.

Kartta 16. Perälähde II:n alueelle sijoittuva kesäviittopaikka on merkitty kartalla sinisellä ympyrällä. Sininen viiva on tarkastelualueen raja. Ilmakuva: Maanmittauslaitos.

Yksityisellä pihalla otettu kuva poistettu nettijulkaisusta.

Kuva 76. Pellon laidan rakennettu kesäviettopaikka. Kuvaussuunta luoteeseen.

Kuva 77. Pellon laidan rakennettu kesäviettopaikka ja sen viereen kaivettu lampi. Kuvaussuunta luoteeseen.

Kuva 78. Kesäviettopaikka dronekuvassa. Kuvaussuunta lounaaseen. Ohi kulkee Perälähteentie.

4. Yhteenveto

Uudenkartanon tarkastelualueella on erotettavissa selkeästi eri vuosikymmenten kerrokset.

Alueen rakennuskanta alkoi kehittyä, kun vanhoille Seppälän tilan pelloille ja niityille lohkottiin 1920–1930-luvuilla Lehtolan / Uudenkartanon tila. Tätä seurasi II maailmansodan jälkeen lisää vanhojen kantatilojen lohkomista, jolloin muodostuivat muut alueen pientilat: Piuru, Perälähe, Pajamäki, Lähteenmäki, Lehto ja Huhtamäki. Pääosa alueen rakennuskannasta onkin valmistunut vuosina 1948–1952. Tässä taustalla on ollut mm. karjalan evakkojen asuttaminen.

Rakennetussa kulttuuriympäristössä ei ole tapahtunut sittemmin suuria muutoksia. Maanviljelyelinkeinon muuttuessa volyymipohjaisemmaksi on 1900-luvulla lohkottuja tiloja sittemmin yhdistelty takaisin suuremmiksi kiinteistö- ja viljelyskokonaisuuksiksi ja vanhat pientilat ovat pienin poikkeuksin muuttuneet puhtaammin asumisen ja vapaa-ajan käyttöön.

Uudempaa rakennuskantaa edustavat kaksi 1970-luvulla rakennettua omakotitaloa tarkastelualueen pohjoisosissa ja alueen itäosan 1990-luvun omakotitalo (Koivulehto / Änglemäki).

Tarkastelualueen rakennukset ovat varsin tavanomaisia suomalaisia maatalousrakennuksia ja edustavat muodoltaan, rakennustekniikoiltaan ja rakennusmateriaaleiltaan selkeästi rakennusaikaansa. Hyvin tyypillinen yhdistelmä on jälleenrakennuskauden asuinrakennus (todennäköisesti suurin osa valmiiden tyyppipiirustusten mukaan laadittuja) yhdistettynä navettarakennuksella ja erillisellä saunarakennuksella. Tämä pientilatyyppi on maassamme erittäin tavallinen.

Alueen pihat ja rakennukset ovat pääosin hyvin ylläpidetty ja pihat ovat siistejä. 1970-luvun rakennuskanta on silmämääräisesti arvioiden tällä hetkellä vähäisimmällä käytöllä. Samoin suhteellisen kookkaat navettarakennukset vaikuttavat olevan paikoitellen vähäisellä kylmävarastokäytöllä. Autiotiloja ei tarkastelualueella ole.

Rakennustaiteelliselta tai arkkitehtoniselta kannalta alueen rakennuskannassa ei esiinnyt poikkeuksellisia kohteita tai kokonaisuuksia. Aluetta leimaa maaseuturakentamiselle tyypillinen käytännöllisyys. Alueen rakennuskulttuuriset arvot liittyvät yllä mainittuihin historiallisiin kehityskuluihin ja paikoitellen rakennusten hyvään säilyneisyyssasteeseen.

Lähteet

Tutkimusraportit:

- Päijät-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden selvitys. Raportti ja kohdekortit 2025. Selvitysraportti. 27.3.2025. Ramboll.

Tutkimuskirjallisuus:

- Penttilä, Antero, et al. *Orimattilan Historia: 1*. Orimattilan kunta, 1987.
- Syrjö, Veli-Matti. *Orimattilan Historia: 2*. Orimattilan kunta, 1976.

Kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/index.html>)

- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto . MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat. B UUDENMAAN LÄÄNI. Orimattila. B35c:1/4-14 Pakaa; Egokarta och storskiftes delningsinstrument (1783-1783).
- Topografikarttojen kokoelma. Venäläiset topografikartat 1:21 000. XII 34 Uudenmaan lääniä, Pernajan 120,117 km² ja Helsingin 1,824 km² kihlakuntia. 121,941 km². [Pakaa] (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto.
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ib.* Senaatin kartasto. XII 34 [Orimattila] (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto.

Maanmittauslaitos:

Paitulin WMS rajapintapalvelu: MML taloudellinen kartta 1911-1970.